NOGIRON BOLALARDA YOLG‘IZLIKNI SUB'EKTIV HIS QILISH MUAMMOSINI BARTARAF ETISH USULLARI.

Xalikova Sh.
T-TIPI-dotsenti

https://doi.org/10.5281/zenodo.13841854

ANNOTATSIYA

Nogiron bolalarda sub'ektiv yolg'izlik hissi muammosini bartaraf etish bolalarda ichki his-tuyg'ularni shakllantirish bilan bog'liq jarayondir. Maxsus maktab o'quvchilari, o'zlarini yolg'iz his qilishlari, o'zlarining fikrlari, his-tuyg'ulari haqida o'ylashadi va o'zlarining xatti-harakatlarini tahlil qilishga harakat qilishadi, bu holat barqaror ijtimoiy munosabatlar, o'z-o'zini hurmat qilish bilan birga bo'lishi mumkin.

KALIT SO‘ZLAR

xulq-atvor, yolg'izlik, nogironlik, maxsus maktab, tuyg'u, holat, halokat, xarakter, hayotiy qadriyatlar, talabalar.

АННОТАЦИЯ

Преодоление проблемы субъективного чувства одиночества у детей-инвалидов-процесс, связанный с формированием у детей внутренних чувств. Учащиеся спецшколы, чувствуя себя одинокими, размышляют о своих мыслях, чувствах, пытаются проанализировать собственное поведение.Такое состояние может сопровождаться стабильными социальными отношениями, самоуспокоенностью, самооценкой.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА

поведение, одиночество, инвалидность, специальная школа, чувство, состояние, деструктив, характер, жизненные ценности, ученики.

ABSTRACT

Overcoming the problem of subjective feelings of loneliness in children with disabilities is a process associated with the formation of inner feelings in children. Special school students, feeling lonely, reflect on their thoughts, feelings, and try to analyze their own behavior. This condition can be accompanied by stable social relationships, complacency, and self-esteem.

KEY WORDS

behavior, loneliness, disability, special school, feeling, condition, destructive, character, life values, students.

Xalqimizda “Yolg’izning yori Allohdir” degan ibora bor. Inson hayotida yuz beradigan tabiiy hodisalardan biri yolg‘izlik sanaladi . Nogiron bolalarda yolg‘izlikni sub'ektiv his qilish muammosini bartaraf etish bolalar ichki his

tuyg‘ularining shakllanishi bilan bog‘liq jarayondir. O‘zini yolg‘iz his qilayotgan maxsus maktab o‘quvchilari o‘z fikrlari, hissiyotlari haqida o‘ylaydilar, o‘z hatti harakatini tahlil qilishga urinadilar.Bu holat barqaror ijtimoiy munosabatlar, o‘z-o‘zidan rozilik, o‘z-o‘zini hurmat qilish bilan birga kechishi mumkin.

Biroq yolg‘izlik destruktiv xarakterga ham ega bo‘lishi, insonning o‘z-o‘zidan noroziligiga, o‘zidan nafratlanishiga, o‘z shaxsiga salbiy baho berishiga sabab bo‘lishi ham mumkin. O‘ziga bo‘lgan hurmatning pastligi nizoga, boshqalarga nisbatan ishonchsizlikka moyillik bilan ko‘pincha tavsiflanadi. Ko‘rish bo‘yicha nogiron bo‘lgan bolaning o‘ziga bo‘lgan hurmati qanchalik past bo‘lsa, uning yolg‘izlikdan azoblanayotganligining ehtimoli shunchalik yuqori bo‘ladi. Bu holat atrofdagilar bilan bo‘lgan emotsional aloqalarning uzilib qolganligi yoki mavjud emasligi, bunday aloqalarni o‘rnata olmaslik, tengdoshlar jamoasi bilan bo‘lgan munosabatlarning buzilganligi, birovga bog‘lanib qolish va birovni yaxshi ko‘rib qolishga qodir emaslikda namoyon bo‘ladi.

O‘zini yolg‘iz his etish o‘smir va o‘spirin uchun juda og‘irdir. Muloqotga kirishishni bilmaslik, aloqa o‘rnatishdan, tushunilmay va qabul qilinmay qolishdan qo‘rqish natijasida o‘smir hamda o‘spirin o‘zini keraksizdek, tashlab ketilgandek his etadi. Chunki bu yosh davrlaridagi yetakchi ehtiyojlardan biri muloqotda bo‘lish, do‘stlik, muhabbat orqali yaqinlik qidirish - dilkash suhbatdosh, barcha ichki hissiyotlarni aytib berish mumkin bo‘lgan sherik qidirish ehtiyojidir. Yoshlar orasidagi suitsidal harakatlar ma'lum ma'noda yolg‘izlik hissini yengib o‘tolmaslik, ilojsizlik oqibatida ingrayotgan yordamga bo‘lgan «iltijodir»

Yolg‘izlik tashhisi muammosiga ikki xil: bir o‘lchamli va ko‘p o‘lchamli yondashuv mavjud. Bir o‘lchamli yondashuv yolg‘izlik bir butun hodisa sifatida idrok etiladi. Bunday yondashuvda yolg‘izlikni his etish intensivligi asosiy o‘lchov belgisi bo‘lib hisoblanadi. Ko‘p o‘lchamli yondashuvda yolg‘izlik serqirra hodisa sifatida idrok etiladi-yu, bunday yondashuvda asosiy e'tibor turli individlarning yolg‘izlikni his etishlaridagi farqlarga qaratiladi. Ushbu yondashuv doirasida bir qator metodikalar ishlab chiqilgan. Jumladan, Eddi- 24 banddan iborat yolg‘izlik hissining turli darajadagi intensivligini ifodalaydigan shkalani yaratgan. Sinaluvchilar ushbu bandlar bo‘yicha o‘z-o‘zini va o‘z idealini baholashadi, atrofdagilar ularni idrok etayotgani haqidagi tasavvurlarini ifodalaydilar.

8-sinfda ular ko‘proq uchburchak shaklini, so‘ngra zigzag, kvadrat, doira va eng kichik foizni to‘rtburchakni tanlaganliklari aniqlandi. Bu shuni anglatadiki:

1.Ularning sinfida etakchilik fazilatlari ustunlik qiladi, chunki uchburchak - bu shakl etakchilikni anglatadi va ko‘plab uchburchaklar bu yerda o‘z maqsadlarini his qilishadi.

2.Uchburchakning eng o‘ziga xos xususiyati asosiy maqsadga diqqatni jamlash qobiliyatidir. Uchburchaklar aniq maqsadlarni qo‘yadigan va ularga erishishga moyil bo‘lgan baquvvat, to‘xtatib bo‘lmaydigan, kuchli shaxslardir.

3.Hayotiy qadriyatlar: kuch, etakchilik, martaba, maqom, g‘alaba, kelajak. Rollar: Etakchi. Qattiq. Jangchi. Qahramon. "Kuchli" fazilatlar: ratsionallik, samaradorlik, etakchilik fazilatlari, energiya, xarizmatik, yuqori samaradorlik, tashabbuskorlik, jasorat, qat'iyatlilik, hukmlarning mustaqilligi. "Zaif" fazilatlar: hokimiyat, o‘ziga ishonch, xudbinlik, kategoriklik, qattiqqo‘llik, shafqatsizlik, norozilikka toqat qilmaslik, befarqlik ("yoki mening fikrimcha, yoki hech qanday tarzda"), g‘ayriinsoniylik

O‘rtacha foizda ular quyidagi fazilatlarga ega bo‘lgan talablarga ega: tashkilotchilik, intizom, mehnat sevarlik, aniqlik, aniqlik, xayrixohlik, yumshoqlik, noziklik, ziddiyatsizlik, bag‘rikenglik, o‘z-o‘zidan paydo bo‘lish, ijodkorlik, bosim, aql, ko‘tarilish qulayligi (doira, 3 o’quvchi, 2 o’quvchi kvadrat va 2 o‘quvchining zigzag).

Eng kam miqdorda quyidagilar mavjud: o‘tish va o‘zgarish holatini anglatadi. Bu hayotning ma'lum davrlarida qolgan to‘rtta nisbatan barqaror raqamlar "kiyishi" mumkin bo‘lgan vaqtinchalik shaxsiyat shakli. Ular hozirgi turmush tarzidan qoniqmaydigan odamlardir va shuning uchun yaxshiroq pozitsiyani topish bilan band. (To‘rtburchak) hayotiy qadriyatlar: tashqi sharoitlarga qarab. Rollar: Qoralash. Qarorsiz. Gunoh echkisi. Yo‘qotilgan. O‘sish. "Kuchli" fazilatlar: ishonchlilik, ochiqlik, sezgirlik, qiziquvchanlik, o‘zgarishga tayyorlik, yuqori o‘rganish qobiliyati,

O‘tkazilish joyi: to‘liq funktsional, lekin ayni paytda qulay. Nutq: aniq, tiniq, ihcham, hamma narsa shunchaki "ishda", kupincha "baland tonlarda" va jargon va bosh "nurmiy" foidalangan ushlab yondirib. Tana kurinishlari: Erkin "keng" posyolkalari. Tez, kuchli. Kupincha zarbalarga ishtiyoq ishonchli imo-ishoralar. Yuz ifodalari ifodali, ammo hissiyotlarga boy. Tegishli kasblar tashkiliy iyerarxiyasi rub, kuyidagicha zhumladan Yukori, loiha rub, Jarro shifokorlar," yulduz " odatda psixoterapevtik, gipnoz..

"Zaif" fazilatlar: soddalik, beparvolik, noaniqlik, qat'iyatsizlik, ishonchsizlik, aqliy beqarorlik, "muammo". Tashqi ko‘rinishi: ko‘pincha vaziyat etarli emas, lekin zigzag kabi ekstravagant emas, balki ko‘p jihatdan "shkafda topilgan narsalarga"bog‘liq. Ish joyi: tartib va tartibsizlik aralashmasi. To‘rtburchak o‘tish davri, ko‘pincha "inqiroz" shakli bo‘lganligi sababli, uni bir muncha vaqt ta'tilga yoki maktabga yuborish yaxshidir. To‘rtburchak uchun ideal faoliyat o‘rganish yoki dam olishdir. To‘rtburchak yaxshi mutaxassis yoki maslahatchi bo‘lishi mumkin, lekin faqat u bo‘lgan masalalarda tan olingan hokimiyat. Biz olib borayotgan ilmiy

tadqiqotda ma’lm bo’lishicha,ijtimoiy muhitda yolg’izlik shkalasi bo’yicha o‘rtacha ballar.Yolg‘izlik bo‘yicha o‘rtacha ballar. O‘smirlar (11-15 yosh)

Yolg‘izlik shkalasi bo‘yicha o‘tkazilgan tadqiqotlar ushbu shkala natijalari va quyidagi ko‘rsatkichlar o‘rtasidagi korrelyatsiya yuqori ekanini ko‘rsatadi: shaxsga oid va o‘z-o‘zini baholash bilan bog‘liq xavotirlilik, ajralib qolish va autizm, ruhiy tushkunlik, begonalashganlik va umidsizlik hislari keskinlashgani.

Psixodiagnostik tadqiqot №2. (jamoa).

1. Mavzular: 8 -sinf (o‘smirlar).
2. Tadqiqot barcha talabalar (14-15 yosh) bilan o‘tkazildi; ishtirokchilar soni
3. Texnikaning nomi: "shaxsning Psixogeometrik xususiyatlari".
4. Sana: 28.02.24.
5. Javob shakli: